

บทบาทเครือข่ายสหวิทยาการ แห่งราชบัณฑิตยสถาน*

ยงยุทธ วัชรคุลย์^๑
ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์
ราชบัณฑิตยสถาน
อารี พลดี^๒

ราชบัณฑิตยสถาน เป็นองค์กรแห่งภูมิปัญญาและวิทยาการของชาติ จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๔๗๖ แทนราชบัณฑิตยสภาที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๔๖๙ สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้ผ่านร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ซึ่งถือเป็นวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถาน ดังนั้น วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ จึงเป็นวันที่ราชบัณฑิตยสถานสถาปนาครบ ๗๐ ปี

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ราชบัณฑิตยสถานได้ยึดมั่นในการดำเนินภารกิจหลัก โดยเฉพาะหน้าที่ในการค้นคว้า วิจัย และบำรุงสรรพวิชา

แล้วนำผลงานที่ได้สร้างสรรค์ออกเผยแพร่ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศและประชาชน อันเป็นเจตนารมณ์ของการก่อตั้งราชบัณฑิตยสถานมาโดยตลอด โดยถือเป็นภารกิจสำคัญของราชบัณฑิต ภาควิชา และข้าราชการ ของราชบัณฑิตยสถานทุกคน

ราชบัณฑิตยสถานเมื่อแรกตั้งยังไม่มีราชบัณฑิต มีเพียงแต่ภาควิชาสมาชิกรวมจำนวน ๓๐ คน การดำเนินงานในระยะแรกนั้น ภาควิชาสมาชิกรได้พยายามสร้างผลงานทางด้านวิชาการแล้วนำมารวมพิมพ์เป็นหนังสือ “จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถาน” โดยจัดพิมพ์เป็น ๒ ตอน คือ เล่ม ๑ ตอน ๑ ออกใน พ.ศ. ๒๔๗๘ มีเรื่องของสำนักธรรมชาติและกรมประมง ๑ เรื่อง สำนักวิทยาศาสตร์ ๑๓ เรื่อง และสำนักศิลปกรรม ๕ เรื่อง รวม

เป็นหนังสือหนา ๑๗๖ หน้า ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้จัดพิมพ์เล่ม ๒ ตอน ๑ อีก ๑ เล่ม มีเรื่องของสำนักธรรมชาติและกรมประมง ๒ เรื่อง สำนักวิทยาศาสตร์ ๔ เรื่อง และสำนักศิลปกรรม ๑ เรื่อง มีความหนา ๗๕ หน้า หลังจากนั้นก็ไม่มี “จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถาน” ออกมาอีก

ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งราชบัณฑิตขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕ มีผู้ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตรวม ๘๑ คน และระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๘๗ ปรากฏว่าราชบัณฑิตได้เขียนบทความบรรยายทางวิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ และเขียนบทความตีพิมพ์ใน “ราชบัณฑิตสาร” และ “สมุดที่ระลึกวันราชบัณฑิตยสถาน” ซึ่ง

* เอกสารนำเสนอในที่ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประสานงานเครือข่ายสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ณ สโมสรราชพฤกษ์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ

^๑ ศาสตราจารย์ นายแพทย์, ประธานคณะกรรมการดำเนินงานสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา

^๒ นักวรรณศิลป์ ๖๖ กองวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน

ได้จัดพิมพ์เผยแพร่จำนวน ๕ เล่ม นับว่าให้ความรู้แก่ผู้อ่านและผู้ฟังอย่างกว้างขวาง หลังจากนั้นมาก็ไม่ทราบความเคลื่อนไหวทางวิชาการของราชบัณฑิตยสถานชัดเจน แต่งานของราชบัณฑิตยสถานก็ยังคงดำเนินต่อไป ทั้งงานชำระปทานุกรมและจัดทำพจนานุกรมสาขาต่าง ๆ งานอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ งานทำสารานุกรมไทย งานบัญญัติศัพท์ งานจัดทำตำราและงานแปล และได้ดำเนินการต่อมาตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยได้ผลิตผลงานสำคัญ ๆ ทั้งงานจัดทำศัพท์บัญญัติสาขาวิชาต่าง ๆ งานจัดทำพจนานุกรม ทั้งพจนานุกรมทั่วไปซึ่งเป็นพจนานุกรมที่ใช้เป็นมาตรฐานของทางราชการและพจนานุกรมเฉพาะสาขาวิชา งานจัดทำสารานุกรม งานจัดทำอนุกรม วิชาฟิสิกส์และอนุกรมวิชาสัตววิทยา งานจัดทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย งานกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย งานอนุรักษ์และส่งเสริมภาษาไทย ตลอดจนงานเรียบเรียงและแปลตำราทางวิชาการในสรรพวิชา ส่วนราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกในปัจจุบันนั้น ได้ค้นคว้า วิจัย และบำรุงสรรพวิชาแล้วนำผลงานที่ได้สร้างสรรค์ออก

มาเผยแพร่ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนอย่างสม่ำเสมอ

แต่เนื่องจากวงวิชาการในปัจจุบันมีสาขาวิชากว้างขวางมากกว่าที่ราชบัณฑิตยสถานดำเนินการอยู่ และมีนักวิชาการจำนวนมากที่ยังมิได้เข้าร่วมกับราชบัณฑิตยสถาน ทั้งนี้ อาจเป็นด้วยข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ การเดินทาง หรือด้วยสาขาวิชา จึงทำให้นักวิชาการต่าง ๆ ยังไม่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง จะเห็นได้จากที่นักวิชาการของราชบัณฑิตยสถานส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่อยู่ตามภูมิภาค ซึ่งความจริงแล้วในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศก็มีนักวิชาการที่มีคุณวุฒิ เช่น สถาบันอุดมศึกษาในต่างจังหวัด จึงสมควรที่จะมีการรวมกลุ่มกันระหว่างนักวิชาการเพื่อร่วมกันทำงาน

ในโอกาสที่ราชบัณฑิตยสถานสถาปนาครบ ๗๐ ปี ราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกจำนวนหนึ่งจึงได้ดำริว่า เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการสถาปนา ๗๐ ปี ราชบัณฑิตยสถาน ควรจัดตั้ง “เครือข่ายสหวิทยาการแห่งราชบัณฑิตยสถาน (The Interdisciplinary

Network of the Royal Institute)” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ประสานงานด้านสหวิทยาการ และแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการวิจัยหรือประสานงานด้านวิชาการระหว่างหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาของประเทศที่จำเป็นต้องใช้ความรู้จากหลายสาขาวิชา การตั้งเครือข่ายสหวิทยาการจึงน่าจะเป็นการรวมกลุ่มของนักวิชาการจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อร่วมกันทำงานโดยความสมัครใจ ซึ่งจะเป็นทางออกของประเทศในการระดมสรรพกำลังนักวิชาการให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันในรูปสหวิทยาการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ยงยุทธ วัชรคุลย์. บทบาทของเครือข่ายสหวิทยาการแห่งราชบัณฑิตยสถาน. วารสารราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๘: ๓๐: ๑๑๓๘-๑๑๓๙.
- ๗๐ ปี ราชบัณฑิตยสถาน. ๒๕๔๗. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (พิมพ์เป็นที่ระลึกในโอกาสคล้ายวันสถาปนาราชบัณฑิตยสถานครบ ๗๐ ปี ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๗).